

Nr 217.

Ankom till riksdagens kansli den 18 juni 1943 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1943/44 till försöksodling av gummiförande växter.

(2:a avd.)

I propositionen nr 258 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över folkhushållningsärenden för den 7 maj 1943, föreslagit riksdagen att *dels* medgiva, att ekonomiskt stöd för i statsrådsprotokollet omförmäld försöksodling av gummiförande växter må lämnas i huvudsaklig överensstämmelse med i nämnda statsrådsprotokoll uppdragna riktlinjer, *dels ock* till Försöksodling av gummiförande växter för budgetåret 1943/44 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 70,000 kronor.

Sedan vissa undersökningar på ingenjörsvetenskapsakademiens initiativ utförts beträffande vissa gummiförande växter, anses det numera vara ådagalagt, att endast en av de undersökta växterna, en kaukasisk maskrosart, *Taraxacum kok-saghyz*, har en gummihalt — 2 å 3 % — som skulle kunna motivera en odling i vårt land. *Industrikommissionen* har nu hemställt om ett anslag av 70,000 kronor för en försöksodling i större skala under åren 1943 och 1944 av denna maskrosart.

Rörande de närmare betingelserna för en försöksodling har kommissionen anfört följande.

Utsädesbehovet per hektar kan, därest frö med 100-procentig grobarhet användes, beräknas till 1 kilogram. Då det nu tillgängliga fröets grobarhet uppskattas till cirka 50 procent, erfordras ett utsäde av omkring 2 kilogram frö per hektar. Endast en viss procent av plantorna blommar första året, medan samtliga plantor gå i blom under andra året. Skörd av såväl frö som rot kan verkställas redan under första året. Skördeutfallet per hektar vid skörd första året kan beräknas till för frö 6 kilogram och för rot 5,000 kilogram. Skördeutfallet per hektar andra året kan beräknas till beträffande frö 30 kilogram och beträffande rot 7,000 kilogram.

Försöksodlingar i större skala synas lämpligen böra fördelas över landet för att därigenom erfarenhet skall vinnas beträffande olika jordars lämplighet för odling av nu förevarande slag. Svenska spannmålsaktiebolaget har under hand förklarar sig villigt ombesörja slutandet av avtal om dylik odling i enlighet med av bolaget avgivet kontraktsförslag. Detta innebär, att odlare för frö från första årets skörd erhåller ett pris av 50 kronor per kilogram och för frö från andra årets skörd ett pris av 40 kronor per kilogram. Prisdifferensen beror därpå, att fröskörden under det första året, då frösättningen sker mycket ojämnt, anses vara mera arbetskrävande än under det andra året. För rotskörden skall, oavsett skördeåret, betalas 30 kronor per 100 kilogram. Odlarna garanteras därjämte ersättning för för-

lust, därest det beräknade rotskördeutfallet icke skulle uppnås, under förutsättning att odlingen skett med iakttagande av för densamma givna anvisningar.

Utvinnandet av gummi ur rötterna torde icke komma att bereda större svårigheter.

Kostnaderna för försöksodling i större skala med nu tillgänglig frömengd ha, under förutsättning att under 1943 frö skulle skördas å hela den odlade arealen medan rot skulle skördas endast å halva arealen, av kommissionen uppskattats till 70,000 kronor enligt följande uppställning.

Utsäde	kronor	1,000
Inlösen av fröskörd år 1943	»	3,300
» » rotskörd » »	»	8,250
» » fröskörd » 1944	»	16,500
» » rotskörd » »	»	11,550
Ledning av odlingsarbetet	»	15,750
Översättningsarbete	»	3,150
Resor och expeditionskostnader etc.	»	10,500

Summa kronor 70,000.

Industrikommissionen har därefter gjort en beräkning av utbytet av de ifrågasatta försöksodlingarna samt därigenom framhållit, att vid utgången av år 1944 cirka 360 kilogram frö kunde påräknas till utsäde samt att en skörd av 27,000 kilogram ettårig rot och 38,500 kilogram tvåårig rot borde ha inbärgats. Då gummihalten i ettårig rot kunde beräknas till 2 procent och i tvåårig till 3 procent skulle den totala utvunna gummimängden utgöra omkring 1,700 kilogram.

Departementschefen har för egen del anslutit sig till industrikommissionens förslag och tillstyrker anvisande av det äskade anslaget.

Utskottet.

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medgiva, att ekonomiskt stöd för i statsrådsprotokollet över folkhushållningsärenden för den 7 maj 1943 omförd fröskörd av gummiförande växter må lämnas i huvudsaklig överensstämmelse med de i samma statsrådsprotokoll uppdragna riktlinjerna,

b) till *Försöksodling av gummiförande växter* för budgetåret 1943/44 å driftbudgeten under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 70,000 kronor.

Stockholm den 18 juni 1943.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 218.